

Den 14 januari : Den treje franska nobelpristagaren har också svarat med följande brev ; Paris le 11 janvier 1966

Madame. Je vous remercie de votre lettre du 2 janvier et de l'envoi des documents concernant votre fils Raoul Wallenberg . Je connais d'ailleurs depuis longtemps son nom et son action. Je serais bien ~~entendu~~ heureux , si je le pouvais , de vous aider dans vos efforts . Mais je crains de ne rien pouvoir faire d'autre que de signer , le cas échéant , un appel qui pourrait être également signé par d'autres lauréats des prix nobel.

Veillez me faire savoir si vous envisagez cependant quelque autre moyen d'ébranler enfin la silence et le mauvais vouloir évident des autorités sovjétiques

Si vous la désirez, j'écrirai volontiers une lettre personnelle à Cholokoïf. Mais ^{un} à dire , je ne le connais pas et je n'ai pas l'impression , d'après ses déclarations publiques , qu'il soit disposé à faire quoique ce soit pour ceux qui ont souffert de persécutions politiques en U.R.S.S.

Avec mes remerciements , je vous prie de recevoir , Madame , mes très respectueux hommages

Jacques Monod"

Den 27 januari I förrgår ringde Synne Bellander och talade om att Edward av Sandeberg underrättat henne om att docenten Viljus och hans fru skrivit en bok om Raoul , där de hävda att de ryska uppgifterna om Raouls död är sanna och att alla vittnesberättelser om att han levat efter år 1947 är otillförlitliga. Sandeberg hade sagt till henne att sedan man läst boken hade man haft behov att tvätta sig om händerna . Makarna Viljus hade redan den 30 juli 1965 fått in en artikel i DN. var de pläderade för att Smoltsovs rapport om Raouls död var ett tillförlitligt bevis och att det fordrades övertygande motbevis för att rubba dess bevisvärde . Nu ha de byggt ut denna tankegång på följande sätt, Abakumov såsom chef för N.K.V.D.

har roffat åt sig Raouls Tillgångar och se'n hemlighållit Raouls fångenskap för utrikesministeriet . När Wallenberg-aktionen den 15 juli skrev till Stalin med begäran om Raouls hemsändande och svenska UD. samtidigt begärde svar på sina fr framställningar på sina framställningar beslöt Abakumov undanröja Raoul och kort efteråt isolera de fångar , som delat cell med honom eller hans chaufför . Alla handlingar om Raoul hade därvid förintats utom Smoltsovs rapport , som Abakumov förbisett . Denna historia stöds inte av några som helst bevis utan är endsst en ren spekulatation av makarna som fullföljer densamma genom att försöka smula sönder vittnesmålen om Raouls fångenskap efter 1947 . Ett försök av Villius att få hålla ett föredrag i radio i morgon omintetgjordes lyckligtvis av Otto Danielsson , men i T.V. i dag fick det värdaparet uppträda ett par minuter.

Den 10 februari Philipp talade om Levai besökt Israel och hållit föredrag om Raoul . Han hade då anklagat Väst-Tyskland ^{att} ambassadör att vara medlem av pilkorspartiet och till bevis åberopat kopian av ett pass för en medlem av detta parti med samma namn som ambassadören. Kopia av detta pass hade publicerats i tidningar i Tyskland och Israel . Be'n Bonnregeringen begärt att få se originalet hade det konstaterats att den av Levai företedda kopian var en förfalskning.

Den 14 februari; En amerikan vid namn Morse som vill skriva en bok om judeföröflerserna har kommit hit för att få upplysningar om Raoul . Vi hava sammanträffat med honom hos Danielsson , byråchef i Statspolisen, och han följde oss sedan hem till Djursholm . Han verkade mycket intresserad och har sedan talat med Nanna Svartz och Philipp.

Det har skrivits mycket i tidningarna om makarna Villius teori , som väckt stark kritik i de mer ansedda tidningarna .

1966

sid ~~312~~ *B* 313

Den 16 februari: I går talade Morse med Nanna Svartz som enligt vad han sa gjorde ett imponerande intryck, och i dag med Phil lipp som tycktes misstro honom. Sedan Morse i brev till Maj anhållit om prioritet i händelse en annan amerikansk författare skulle skulle uppsöka henne har hon telefontrötts, efter samråd med Danielsson, förklarat att hon i avvaktan på att hon fick se resultatet av hans arbete inte skulle lämna material ang. Raoul till någon annan amerikansk författare eller publicist.

Den 18 februari: I dag ha vi från UD. fått avskrift av ett protokoll från Danielssons och UD. sekreteraren Leiflands förhör med Mogens Carlson varvid denne berättat att han den 23 eller 24 februari 1951 kommit till Butyrskaja fängelset i Moskva, där han placerats i en cell tillsammans med en ungersk professor Zoltan Rivo och en tysk konsulat tjänsteman Bergeman Någon gång i början av mars 1951 hade Rivo berättat att han efter nyår 1951 under ungefär en vecka delat cell med en svensk diplomat en bildad man. Han hade fått en speciell behandling, blivit rakad av fängelsets barberare och fått civila kläder något som, som var ytterst ovanligt. Kort tid sedan han fått dessa kläder, hade han förts från cellen,

Den 12 Mars: Från Mr. Morse har det kommit ett brev med anhållan om närmare uttalanden. Brevet är av följande lydelse närslutet

sid 312 a

Den 7 april: En ingenjör Watz från Odensala besökte oss i dag tillsammans med en journalist från Uppsala nya tidning och en fotograf och berättade att han i mars besökt Israel och då haft förbindelse ned Raoul Wallenberg kommittéen som bildats i Telaviv. Eilat och en tredje stad. I Eilat vid Röda havet hade en nyplanterad skog ägnats Raouls minne. Han överlämnade en i silverpärmar illustrerad bok om Israels uttag ur

1966

sid. 314 --

Egypten , Telavivs komitéen ^{har} skrivit följande adress" Fru Maj von Dardel . Med denna gåva vilja , Raoul Wallenbergs komité, Telaviv , uttrycka vårt oförglömliga minne och vårtack-samhet för er son Raoul Wallenberg som fallit offer för sin humanitet och frihetssträvanden

Trots hans svåra situation räddade han 10000 tals liv från från förintelse. I namn av våra systrar och bröder , döda och levande , försäkrar vi att hans minne(kommer att hållas levande)kommer för alltid hos oss , det judiska folket ,att förbli uppskattat och helgat.

Hamman wilhelm Watz."

Den 18 april inkom från vid ett förhållningsprotokoll ang. W. Bergemanns sid

Den 18 maj ingav jag till justitiedepartementet en framställning om en ytterligare förlängning av preskriptionstiden för Raouls rätt till arv efter hans farmor Vid denna framställning var fogad en av mig upprättad P.M den 11 april 1966

Den 10 Juni. I dag träffade vi Henry Wallenbergs son Jan, som berättade att han nyligen varit i Budapest, dit han kommit på båt från Wien. Då båten lagt till och han skulle passera genom tull-pass-och poliskontrollerna hade tulltjänstemännen frågat honom om hans namn, vartill han svarat att han hette Wallenberg. Tulltjänstemannen hade då frågat om han var släkt med Raoul Wallenberg. Sen han svarat att han var dennes syssling, hadentullmannen släppt igenom honom utan att granska hans bagage. Han hade också meddelat de övriga tjänstemännen om hans namn, vilket haft till följd att han på en minut kommit att passera alla kontrollerna. Raouls namn var således fortfarande väl bekant i Budapest. Jan hade besökt Raoul Wallenbergs gata i Budapest. Ett par personer som han träffat där och som han börjat tala med om Raoul, hade sagt att de kom ihåg honom, men verkat skygga, då han ville utfråga dem närmare.

Den 20 juni. Man har nu börjat förberedelser för mottagandet av Kosygin, som i juni skall besöka Stockholm. Maj ringde till Erlander för att fråga honom om han skulle taga upp Raouls sak vid Kosygins besök. Erlander sa att han inte kunde göra det då något nytt inte inträffat sen han år 1965 talat med honom om Raoul. Han nämnde också att ^{Villius} ryssarna kanske hade rätt då han godtog ryssarnas uppgifter. Då Maj ^{sade} (att det fanns flera vittnen, som motsade dessa uppgifter, bekräftade Erlander detta.

Den 14 oktober: Den 25 juni: I dag meddelades det i tidningen att Kosygin av okänd såledning uppskjutit sitt besök i Stockholm.

Den 14 oktober. Enl. DN. i dag har en finne vid namn Björkelund (Boris), som år 1955 frigivits efter 10 års fångenskap inom Sovjet, nu meddelat att han i augusti 1955 vistats i ett fångläger vid järnvägsstationen Poima, c:a 100 km. väster om Krasnojarsk. En tysk ^{fånge} vars namn Björkelund glömt och som legat på sjukhuset, hade då för honom omtalat att det låg en av

1966

sid 316-316--

svensk vid namn Wallenberg på sjukhuset . Han var mycket åttig dålig men då han fått höra att det fanns en som hette Björkelund i lägret , bad han att Björkelund skulle underrätta svensk ambassaden om hans vistelseort. Tysken berättade vidare att Wallenberg häktats i Budapest 1945 beskylld för spionage för amerikanarnas räkning och fått en dom på tio år. Två dagar senare hade en annan tysk vid namn Diehl, som bodde i Östtyskland , kommit från samma sjukhus till lägret . Björkelund hade då försökt pumpa honom om svensken . Diehl hade då svarat " visst fanns där en sådan person, men han dog i går och fördes till likrummet . På fråga av Björkelund om Diehl var säker därpå svarade denne: " Javisst jag låg två sängar ifrån honom ." Björkelund frågade vidare . "Vet du vart han var på väg?" vartill Diehl svarade " Nej jag talade inte med honom Wallenberg , men jag vet att han var från Sverige och att han blev tagen i Budapest ". Björkelund har sedermera meddelat att när han 1955 kom tillbaka till ~~Sveiga~~ Finland hade finska polisen förhört honom men glömt att fråga honom om Wallenberg och själv ~~och själv~~ kom han då inte att tänka på honom . Det var först då han började skriva en bok om sin fängelstid, som han fann att det kunde vara värdfullt att skriva allt vad han visste . Han lokaliserar Wallenbergs död till den 19 eller 20 augusti 1955 enl. Diehls uppgift. ^{Danielsson} Enligt som konfererat med finska polisen , skall Björkelund vara en trovärdig person .

Den 30 november : Otto Danielson har efter utredning i Finland ang. Björkelunds meddelanden förklarat att Björkelund inte synes ha befunnit sig i ett läger i närheten av Krasnojarsk i augusti 1955 . Vid sin återkomst hösten 1955 har han inte lämnat några meddelanden ang. Wallenberg . Man bör därför icke sätta någon tilltro till honom . Att han skrivit om Raoul i den bok som han nu givit ut , kan enl. Danielsson bero på att han antagit att det skulle väcka större intresse för boken . Detta antagande förefaller mindre sannolikt , då uppgifterna om Raoul e

bara omfattar några rader och tidigare böcker om Raoul inte väckt någon större uppmärksamhet. Danielssons antagande att Björkelund i augusti 1955 inte befunnit sig i närheten av Krasnojarskkan bero på en förväxling mellan lägret i Potna, som tycks ligga i närheten av Moskva och det läger vid järnvägsstationen Poima öster om Krasnojarsk, där Björkelund enligt sin berättelse då skulle ha befunnit sig. ~~Kvällen han kanske~~

~~Något som inte är sanna eller sannolika eller~~
~~delvis.~~ Danielssons P. M. om honom har följande lydelse :

P.M.

Återkommande till våra samtal ang. Björkelunds uppgifter har jag äran meddela följande .

Enl. en uppgift ennyligen utkommen bok, skriven på uppgifter, som lämnats av Björkelund och kallad Stalinille Menetetyt Vuotenä, sägs följande på sidan 336.

" Något innan min avresa från Krasnojarsk transitläger i augusti 1955 kom en gammal tysk dit, vilkens namn jag glömt. Han var sjuttiofem år gammal och var under hela den tid han vistades på lägret sjuk; av denna orsak var han på lägrets sjukhus ända till sin avresa .

Då vi träffades berättade han för mig att tillsammans med honom på sjukhuset låg en svensk vid namn Wallenberg, som var mycket sjuk. Han visste ej vad mannen led av, men i alla händelser var hans tillstånd dåligt. Wallenberg hade hört några några tyskar tala om ^{mig} och bad mig meddela hans vistelse ort för svenska ambassaden, så vitt jag skulle bli hemsläppt till Finland. Jag var mycket överraskad att det på lägret fanns en svensk medborgare, och jag frågade min bekante, hur han hamnat här och när. På detta svarade min bekanta att, att Wallenberg gripits i Budapest redan år 1945, då han var där med svenska Röda Korset. Man anklagade honom för spionage för amerikaner

nas räkning , för vilket han hade fått en dom på tio år. Mer visste inte min vän .

Då två dagar gått anlände till samma sjukhus en annan tysk, som hette Diehloch efter sin frigivning har bott i Östra Tyskland.

Jag frågade honom om svensken . "Det fanns nog en sådan där svarade Diehl, " men han dog i går och man förde honom till likrummet". Inte han heller hade haft annat att berätta.

Av boken framgår i övrigt bl. a. att Björkelund tillbringat sommaren 1955 i Krasnojarska -transitläger , där han den 15 augusti slutligen fick veta , att han skulle få resa hem till Finland via Moskva - Potma. Först i slutet av september kom han till Krasnaja - ^P Presna transitläger i Moskva. (Enligt den år 1955 utkomna ryska världsatlasen finns ej den uppenbarligen lilla orten Potma upptagen . Krasnojarsk ligger c:a 6 mil öster nittioandra längdgraden och på femtiosjätte breddgraden).

Vad har kunnat utrönas om Björkelunds görande och låtande under den här givna tidpunkten ?

Enligt tillförlitlig källa har Björkelund år 1955 uppgivit att han från mars 1952 till 1955 uppehållit sig i Taijets korrektionsläger . Från mars 1953 till juli 1955 vistades han i Resote - lägret inom Krasnojarskområdet . (Resote ej namngiven i den tidigare citerade världsatlasen).

I samma trakt i ett läger , som betecknats blott med siffran 3, ^P från juli 1955 till augusti 1955.. I Potma - lägret från augusti 1955 till september 1955. I Dubrovo lägret från september 1955 till oktober 1955. (Det finns ett Dubrovo strax öster 34 längdgraden , och ett beläget strax väster 34 längdgraden och strax söder 60 breddgraden). Intetdera synes passa . Se nedan . Åter i Potma - lägret under oktober månad , c:a 10 dagar .

Enligt en uppgift som också härstammar från Björkelund , skulle

resn från Tajet-lägret ha startats i 1 mars 1955 och avsikten var att Björkelund tillsammans med andra fångar skulle hapla-
 Pioma ? cerats i Potma - lägret för vidare befodran till hemlandet . I s
 Pioma ? stället för till Potma kom fångarna till Resote-lägret. Den 15 augusti 1955 startades resan på nytt till Potma , men Björkelund hade under 10 dagar kvarhållits i Krasnaja- Presnas fängelse i Moskva , och Potma i närheten av Moskva. först den 22 september hade han anlänt till Potma- lägret. Redan i samma månad hade han förts till lägret Dubrovo , som är beläget 36 km. från Potma lägret i närheten av en järnvägsstation vid namn Java. (Det finns enligt ryska världsatlasen en stad eller ort vid namn Java belägen någon mil väster 70 ^{längd} breddgraden och någon mil norr om 40 breddgraden . Den i världsatlasen upptagna orten Java kan dock knappast vara den av Björkelund menade angivna, ^{längd} enär Krasnojarsk ju ligger öster om 92 breddgraden)
 I Dubrovo hade Björkelund arbetat ungefär en månads tid i en slöjdverkstad .

Under de första dagarna i november hade han återförts till Potma lägret , varifrån han via Moskva sänds hem . Avresan från Moskva till hemlandet startades den 15 november .

Det torde framgå av det sagda att , att Björkelund ej var i Krasnojarsk- lägret (varmed torde avses Potma) i augusti 1955.

Enligt de uppgifter som Björkelund lämnat 1955 nämner han ingenting om sjukbesök i Krasnojarsk - lägret (Potma eller det med n:r 3 betecknade)

Majs anm: Här skall vara Poima i Krasnojarsk området?

Ej heller nämnde han 1955 vid återkomsten till hemlandet något om den hälsning han fått att framföra till svenska ambassaden. Vid ett tillfälle har Björkelund talat om ett läger Poima , men i boken och vid ett samtal hösten 1966 talar han bara om Potma. Den gamle tysken har han vid ett tillfälle ^{sagt} (vara 75 år (år 1955)

-- --319 och vid ett annat 77 år .

Motsägelserna i Björkelunds uppgifter äro så stora, att man icke kan sätta någon som helst tilltro till dem. Vad orsaken är till hans nuvarande framställning är svår att säga med bestämdhet . En teori har framkastats att han vill göra boken mer intressant : Wallenbergs namn kan väl vara en antagas vara en pusselbit, som lockar köpare även i Sverige.

Stockholm den 29 november 1966

Otto Danielsson

Byråchef

Björkelund har sedermera meddelat att när han kom tillbaks år 1955 till Finland hade finska polisen förhört honom men glömt att fråga honom om Wallenberg och själv kom han då icke att tänka på denne . Det var först då han började skriva en bok om sin fängelse tid , som han fann att det kunde vara värdefullt att skriva allt vad han visste. Han lokaliserar Wallenbergs död till den 19 eller 20 augusti 1955. enl. Diehls uppgift

Enl. Danielsson som konfererat med finska polisen, skall Björkelund vara en trovärdig person .

Den 30 november: Otto Danielsson har efter utredning i Finland ang. Björkelunds meddelande förklarat att Björkelund icke synes hava befunnit sig i något läger i närheten av Krasnojarsk i augusti 1955. Vid sin återkomst hösten 1955 ^{har inte} ~~har~~ lämnat några meddelanden ang. Wallenberg . Man bör därför icke sätta någon tilltro till honom . Att han skrivit om Raoul i den bok som nu kommit ut , kan enl. Danielsson bero på att han antagit det skulle kunna väcka ett större intresse för boken . Detta antagande förefaller mindre sannolikt , då uppgifterna om Raoul bara omfattar några rader , och tidigare utgivna böcker om Raoul inte väckt någon större uppmärksamhet. Danielssons antagande att Björkelunde i augusti 1955 inte befunnit sig i närheten av Kras

Krasnojarsk, där B. enl. berättelse då skulle ha befunnit sig, synes vara oriktigt

Arthur D .Morse
4 Bradford Road
Scarsdale , New york.

March 6, 1966

Dear Mrs. von dardel.

I have what I hope will be pleasant news for you. After meeting with you and your son Guy it seemed to me upon my return that it would be a mistake to wait until publication of my book for a magazine article about the ^{Postwar} ~~Postwar~~ Raoul Wallenberg story. The editor of "Look" shared this feeling and I have therefore gotten my publishers approval to do the article for "Look" as soon as possible. When my book is published next spring, the condensation which "Look" will publish will again focus attention upon Raoul.

I will therefore go ahead with preparations of the article as soon as possible. I hired a translator in Stockholm who will be sending me first White book within two weeks. The American Embassy provided me with the second White book. I will be in touch with Mr. Leifland for a quote from the Prime Minister with regard to the importance the Swedish Government attaches to definitive information with regard to your son.

I should be most grateful if you will write to me about two points - first your own view about the role played by Mr. Philipp in arousing public opinion of the case and it would be useful if you could be quite specific. Second and most important, I wish to ^{use a} ~~use a~~ direct quote from you in which you express your belief that Raoul is alive. You may wish to cite some of his personal characteristics as justification for your belief. Naturally I would be interested in any points which you as Raoul's mother wish to raise with regard to the case. Whether you feel it has or has not been pursued diligently enough by the government for ~~example~~ . I will feel free in the course of preparing the article to write to you about any aspect about which I feel I need further information and if I feel that the quotation from you is not sufficiently strong or detailed I will let you know my feelings. Please send my regards to your husband. I look forward to hearing from you,

Sincerely yours,

Arthur D. Morse.

FRÅN FARE RUDOLPH PHILIPP
Kort regatan 8 B
Tel. 01 42 24

Stockholm Ö, den 23 februari 1966.

"FORSKARPARET" VILLIUS BLANDAR BORT KORTEN

"I första rummet måste vi avfärda denna myt om vetenskapens opartiskhet. Vi måste inse att vad vi än företa oss rätt och slätt blir en metod att tillgodose önskningarna hos någon person eller grupp, och den vetenskapliga fråga vi komma att ställa är denna: Vems önskingar har det varit i det förflutna, och vems skall det bli i framtiden?"

Prof. Julian Huxley, biolog vid Londons universitet.

Kärnpunkten i "forskarparet" Villius källkritiska bevisföring för att Raoul Wallenberg avlidit i juli 1947 är en föregiven rapport från chef-läkaren i centralransakningsfängelset i Moskva till ministern för stats-säkerheten.

Varför citerar Villius inte denna rapport - som han anser som det viktigaste dokumentet - Wallenberg-problemet - ordagrant ur UD:s första vittok?

Jag citerar:

"Jag rapporterar, att den för Eder bekante fången Wallenberg i natt plötsligt avled i cellen, förmodligen till följd av en uppkommen myokardinfarkt.

I anslutning till av Eder givna instruktioner att personligen ha tillsyn över Wallenberg utber jag mig anvisning om vem som skall få i uppdrag att verkställa obduktion i syfte att fastställa dödsorsaken.

17.7.1947

Chef för fängelsets sanitetsavdelning

Överste i medicinska tjänsten - Smoltsov."

